

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS

Kaip pagerinti mokinių mokymo(si)
pasiekimus?

Nijolė Grybovienė,
Ugdymo plėtotės centras,
Ugdymo turinio poskyris
2014-08-27

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Darbotvarkė

3 sesija

Kaip pagerinti mokinių mokymo(si) pasiekimus?

- Z kartos ypatumai;
- Skaitymo gebėjimai;
- Vadovėlių užduočių analizė;
- Istorijos PUPP piloto ir VBE užduočių pavyzdžiai;
- Problemų sprendimo užduočių pavyzdžiai per istorijos pamokas.

Ką mokytojai žino apie jaunus žmones, kurie ištisas valandas sėdi prie kompiuterio, leidžia laiką įvairiuose socialiniuose tinkluose?

Rosen, L.D. (2012). *iDisorder: understanding our obsession with technology and overcoming its hold on us.*

Sociologija. Kartų teorijos

(McCrandle, Wolfinger, 2010; Armour, 2008; Huntley, 2006)

1912-1921	Didžiosios depresijos karta
1922-1927	Antrojo pasaulinio karo karta
1928-1945	Pokarinė karta
1946-1954	Kūdikių bumo karta
1955-1965	Kūdikių bumo II karta
1966-1976	X karta
1977-1994	Y karta
1995-2012	Z karta

Pagal P. Pečiuliauskiene

Z karta: vaikai, tėvai, seneliai

- Tėvai (31–45 metų) dažniausiai yra X kartos
- Seneliai (46–64 metų) – pokario, pirmojo kūdikių bumo kartos

„Z karta ir yra technologijos“

A. Cross-Bystrom, 2010

- Z kartos mokiniai augo naudodami internetą jau tada, kai dar nemokėjo kalbėti.
- Pirmą klasę baigęs mokinyš gali padaryti pranešimą Power Point programa apie tai, kaip jis praleido vasaros atostogas.
- Z kartos mokiniai ankstyvojoje vaikystėje gyveno pasaulyje, kuris buvo susietas technologijų.

Pagal P. Pečiuliauskiene

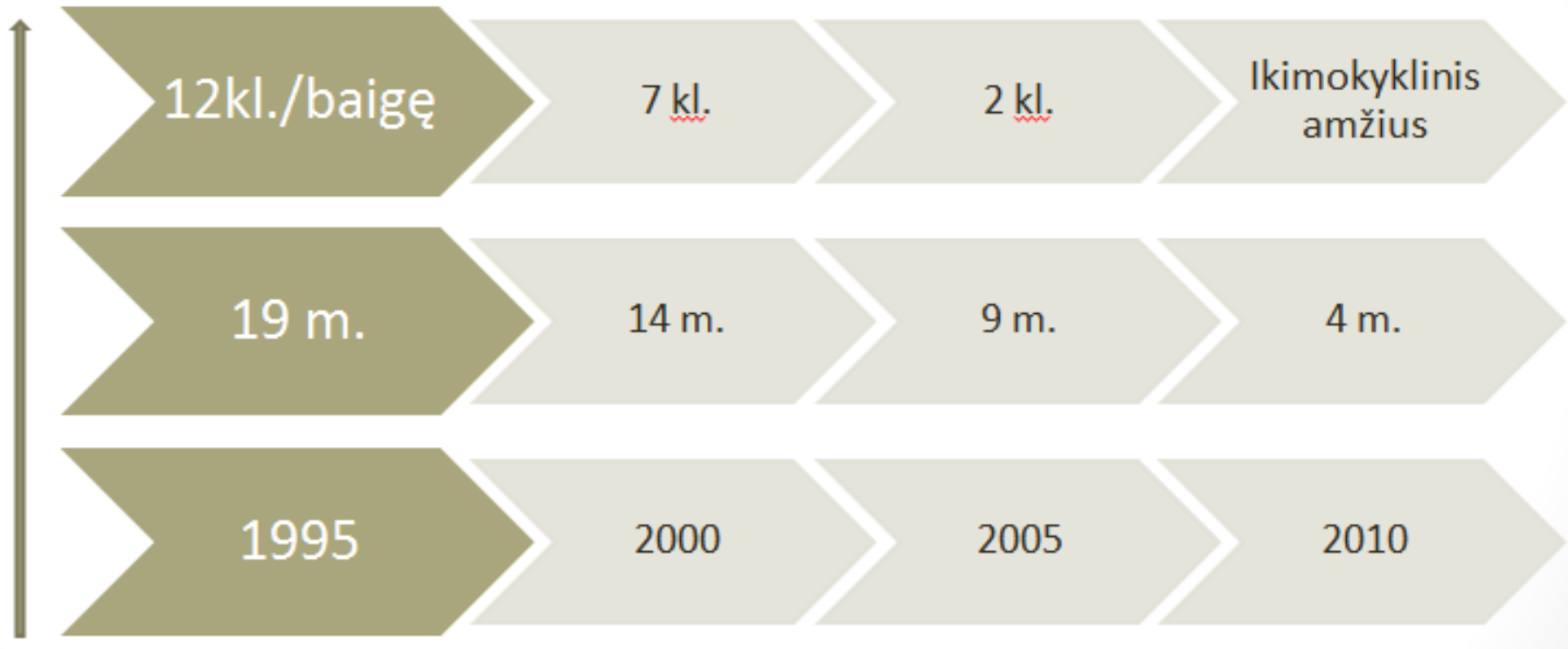
Z karta ir kompleksinis veiklos pobūdis

- Z kartos mokiniai vienu metu gali žiūrėti televizorių, spręsti namų darbų uždavinius, dėti nuotraukas į socialinius tinklapius ir valgyti pyragą.
- Z kartos mokiniai išsiskiria gebėjimu apdoroti didelį informacijos kiekį, atlikti kelis darbus vienu metu, tuo jie skiriasi nuo kitų kartų.

Pasvarstykite...

- **Kokiais metodais dirbote pradėję dirbti mokykloje? Kas buvo veiksminga?**
- **Kokias metodais dirbate dabar? Kas veiksminga dabar?**

Z karta Lietuvos švietimo sistemoje

Z kartos statistika Lietuvoje

(Mokiniai iki 18 metų)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Iš viso	802,3	775,2	746,2	718,8	695,5	673,8	653,7	636,1
Berniukų	438,6	425,7	411,7	396,5	383,1	371,6	362,0	352,3
Mergaičių	418,6	405,6	391,9	377,9	365,3	354,2	344,7	335,4
Mieste iš viso	514,6	493,5	473,6	456,1	442,0	429,1	417,0	408,2
Kaime iš viso	287,7	281,7	272,6	262,7	253,5	244,7	236,7	227,9
Lyginant su bendru gyventojų skaičiumi, proc.								
Iš viso	23,2	22,5	21,8	21,1	20,5	20,0	19,5	19,1
Mieste	22,2	21,5	20,8	20,1	19,6	19,1	18,6	18,3
Kaime	25,1	24,5	23,8	23,2	22,5	21,9	21,3	20,7

Z karta ir tyrimai

Mūsų mokiniams sunkiausiai sekasi:

- atpažinti problemas;
- sunkūs klausimai, kai reikia: nurodyti ko nors priežastis;
- susieti žinias;
- kai prašoma paaiškinti procesus;
- pritaikyti tyrimų metodologiją;
- analizuoti ir interpretuoti duomenis

(PISA tyrimo ataskaita, 2011)

PISA Lietuva dalyvauja nuo 2006 m.

- Kas treji metai vertinamas 15 m. mokinių gamtamokslinis ir matematinis raštingumas, skaitymo gebėjimai.
- Analizuojami veiksniai, turintys įtakos mokinių pasiekimams.

2000 m. – skaitymo gebėjimai

2003 m. – matematinis raštingumas

2006 m. – gamtamokslinis raštingumas

2009 m. – skaitymo gebėjimai

2012 m. – matematinis raštingumas

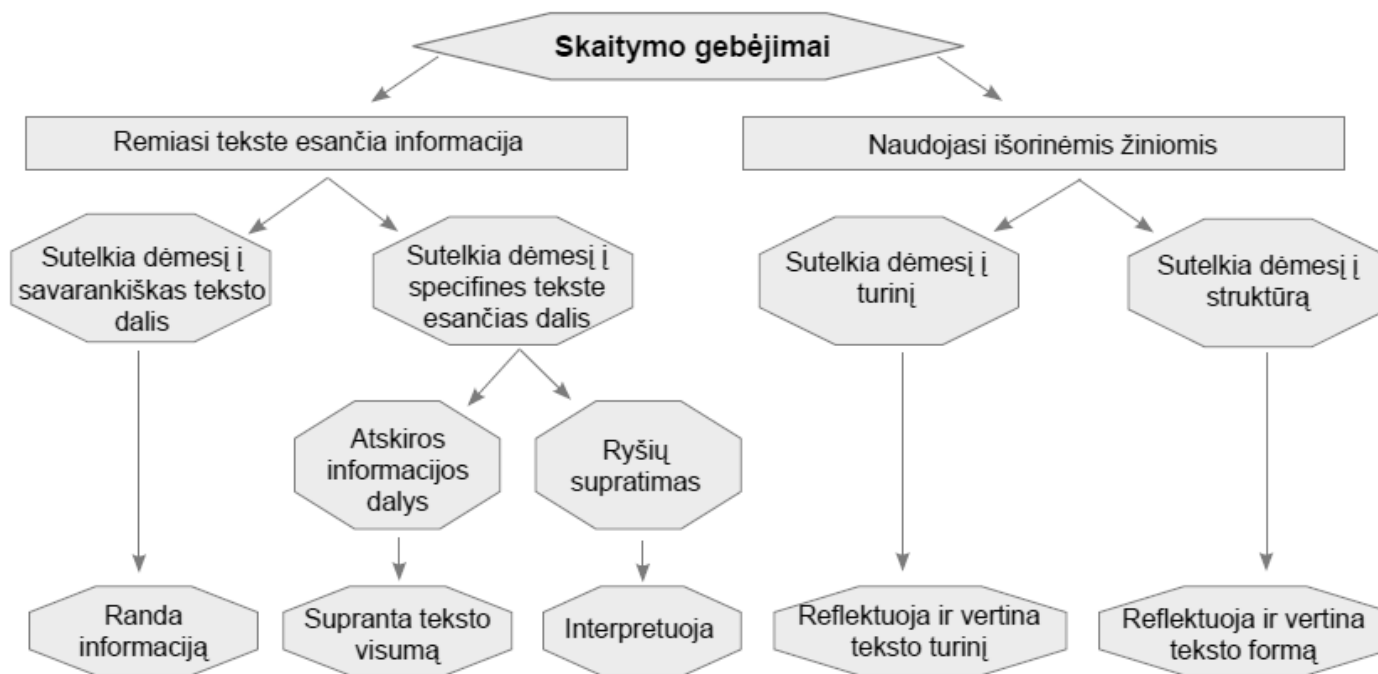
2012 m. PISA

- 2012 m. tyrimas akcentuoja **matematinį** raštingumą. **Skaitymo**, gamtamokslinio raštingumo ir problemų sprendimo gebėjimai yra antraeilis šio tyrimo ciklo objektas.

**1–4 lygio užduotis galima išspręsti remiantis vien
skaitymo gebėjimais!**

Skaitymo gebėjimai (PISA)

Skaitymo gebėjimai – **suprasti, apmąstyti** rašytinius tekstus, juos **vertinti** ir jais **naudotis**, siekiant įgyvendinti savo tikslus, plėsti žinias ir galimybes bei **veiksmingai dalyvauti** visuomenės gyvenime.

Skaitymo motyvacijos problemų sprendimas

- Siūlyti skaityti kuo įvairesnius tekstus, leisti mokiniams skaityti tai, kas jiems teikia malonumą, t.y. suteikti kuo daugiau galimybių rinktis tekstus patiems.
- Sudaryti galimybes rekomenduoti knygas kitiems, jas pristatyti, domėtis kitų rekomendacijomis.
- Skatinti mokyti interpretuoti skaitomus tekstus bendradarbiaujant, diskutuoti grupėse.
- Organizuoti vaidmeninius žaidimus.
- Lankyti tas vietas, kuriose vertinamos knygos, ar bendrauti su tais žmonėmis, kurie jas brangina.

Mokymas skaityti Europoje: kontekstas, politika ir praktika, 2011

Skaitymo gebėjimo užduoties pavyzdys

MOKINIŲ NUOMONĖS

Tiek daug žmonių pasaulyje miršta iš bado ar nuo ligų, o mes labiau rūpinamės tolimos ateities pasiekimais. Paliekame tuos žmones likimo valiai ir žengiamo pirmyn, stengiamiesi juos pamiršti. Kiekvienais metais didelės kompanijos investuoja milijardus dolerių į kosmoso tyrimus. Jeigu pinigai, išleidžiami Visatos tyrinėjimams, būtų skirti tiems, kuriems reikia pagalbos, o ne piniguočiams, būtų galima palengvinti milijonų žmonių kančias.

Inga

Kosmoso tyrimai – daugelio žmonių įkvėpimo šaltinis. Jau tūkstančius metų svajojame apie dangų, trokštame pasiekti ir paliesti žvaigždes, norime užmegzti ryšį su tais, kurie galbūt kažkur egzistuoja, geidžiame sužinoti... Ar mes vieni Visatoje?

Kosmoso tyrimai leidžia mums pažinti pasaulį, o pažinimas skatina judėti į priekį. Realistai mums nuolat primena dabartines problemas, o svajotojai plečia mūsų akiratį. Tik svajotojų vizijos, viltys ir troškimai nuves mus į ateitį.

Beatričė

Mes kertame atogrąžų miškus, nes žemėje po jais – nafta. Įrengiame šachtas šventoje žemėje ieškodami urano. Ar mes taip pat sunaikintume ir kitą planetą tik tam, kad išspręstume savo pačių problemas? Žinoma!

Kosmoso tyrimai stiprina pavojingą įsitikinimą, kad visas žmonijos problemas gali išspręsti vis didėjanti mūsų įtaka aplinkai. Žmonės ir toliau piktnaudžiaus tokiais gamtos turtais kaip upės ir atogrąžų miškai, jeigu žinos, kad kažkur yra kita planeta, kuria bus galima pasinaudoti.

Jau padarėme pakankamai žalos Žemei, tad gal palikime Visatą ramybėje.

Vaidas

Žemės išteklių sparčiai senka. Gyventojų skaičius grėsmingai auga. Jeigu ir toliau taip gyvensime, gyvybė išnyks. Dėl aplinkos užterštumo atsirado skylė ozono sluoksnyje. Mažėja derlingų žemių, mažėja ir mūsų maisto šaltinių. Jau pasitaikė ligų ir bado atvejų, sukeltų per didelio gyventojų skaičiaus.

Kosmosas – didžiulė tuščia erdvė, kuria mes galime naudotis. Remdami visatos tyrimus, galime tikėtis, kad vieną dieną rasime planetą, kurioje galėsime gyventi. Dabar tai atrodo nerealu, bet kažkada ir kelionės į kosmosą atrodė neįmanomos. Reikalavimai sustabdyti kosmoso tyrimus tik tam, kad išspręstume dabarties problemas, rodo mūsų trumparegiškumą. Privalome galvoti ne tik apie save, bet ir apie ateinančias kartas.

Lukas

1 klausimas: MOKINIŲ NUOMONĖS

Į kurį iš pateiktų klausimų tikriausiai atsakinėjo dvyliktokai?

- A Su kokia didžiausia problema susiduria dabartinis pasaulis?
- B Ar jūs pritariate kosmoso tyrimams?
- C Ar tikite, kad kitose planetose egzistuoja gyvybė?
- D Kokie yra naujausi kosmoso tyrimų pasiekimai?

2 klausimas: MOKINIŲ NUOMONĖS

Kieno rašinys labiausiai prieštarauja Luko argumentams?

- A Vaido
- B Ingos
- C Gabrielės
- D Beatričės

3 klausimas: MOKINIŲ NUOMONĖS

Vertindami esminius teiginius, kuriuos išsakė šie penki dvyliktokai, nurodykite, kurio mokinio nuomonė jums artimiausia?

Mokinio vardas:

Savais žodžiais argumentuokite savo pasirinkimą, remdamiesi savo nuomone ir pagrindiniais to mokinio pateiktais teiginiais.

DEMOKRATIJA ATĖNUOSE

A DALIS

Tukididas buvo istorikas ir karys, gyvenęs penktame amžiuje prieš Kristų, graikų klasikinėje epochoje. Jis gimė Atėnuose. Peloponeso karo tarp Atėnų ir Spartos metu (431 pr. Kristų – 404 pr. Kristų) jis vadovavo laivynui, kurio misija buvo saugoti Amfipolio miestą Trakijoje. Jam nepavyko pasiekti miesto laiku. Miestas pateko į Spartos generolo Brasido rankas, kuris pasmerkė Tukididą dvidešimčiai metų tremties. Tai jam suteikė progą surinkti išsamią informaciją apie abi kariaujančias puses ir atlikti išsamų tyrimą veikalui „Peloponeso karo istorija“.

Tukididas yra laikomas vienu iš didžiausių antikos istorikų. Aiškindamas istorijos raidą, jis svarsto natūralias priežastis ir kiekvieno individo elgesį, o ne likimą ar dievybių kišimąsi. Jo veikale faktai nėra aprašomi tarsi anekdotinės situacijos; juos siekiama paaiškinti, rasti priežastis, kurios skatino pagrindinius veikėjus elgtis taip, kaip jie elgėsi. Tukididas teikia didelę reikšmę individų elgesiui, todėl kartais įtraukia fiktyvias kalbas: jos padeda jam paaiškinti istorinių veikėjų motyvus.

B DALIS

Atėnų valdovui Perikliui (penktas amžius prieš Kristų) Tukididas priskiria šią kalbą, pasakytą karių, kurie krito mūšiuose pirmaisiais Peloponeso karo metais, garbei.

Mūsų valdymo sistema nemėgdžioja kaimyninių valstybių įstatymų; mes esame greičiau pavyzdys kitiems negu mėgdžiotojai. Mūsų sistemą vadina demokratija, kadangi joje valdžia priklauso daugumai, o ne mažumai. Mūsų įstatymai suteikia visiems lygias teises jų asmeniniuose reikaluose, o garbė visuomeniniame gyvenime remiasi nuopelnais, o ne socialine klase.

Socialinė klasė taip pat neužkerta kelio asmeniui užimti bet kokį visuomeninį postą (...). Mes, viena vertus, nesikišame į privačius reikalus, bet taip pat nelaužome įstatymų visuomeniniuose reikaluose. Mes paklustame tiems, kuriems patikime valdžios postus, ir patys paklustame įstatymams – visų pirma tiems, kurie gina engiamuosius, o ir tiems nerašytiems įstatymams, kuriuos laužyti laikoma gėda.

Be to, mes turime daug būdų patirti sielos malonumus. Žaidimai ir aukojimai, kuriuos švenčiame ištisus metus, mūsų privačių rezidencijų elegancija formuoja kasdieninę malonaus gyvenimo aplinką. Ji padeda išguiti bet kokį rūpestį. Kadangi daugelis miesto gyventojų atveža į Atėnus gaminių iš viso pasaulio, patiems atėniečiams kitų šalių kūriniai yra ne mažiau pažįstami kaip savi.

Tukididas, Peloponeso karo istorija (adaptuota)

1 klausimas: DEMOKRATIJA ATĖNUOSE

Kodėl Tukididas buvo pasmerktas tremčiai?

- A Jis nepajėgė pasiekti atėniečiams pergalės Amfipolyje.
- B Jis perėmė Amfipolio laivyną.
- C Jis rinko informaciją apie abi kariaujančias puses.
- D Jis paliko atėniečius ir kovojo už Spartą.

2 klausimas: DEMOKRATIJA ATĖNUOSE

Vienas B dalies kalbos tikslų buvo pagerbti karius, kurie krito mūšiuose pirmaisiais Peloponeso karo metais.

Koks buvo KITAS šios kalbos tikslas?

3 klausimas: DEMOKRATIJA ATĖNUOSE

Kas parašė B dalies kalbą? Savo atsakymą pagrįskite remdamiesi tekstu.

4 klausimas: DEMOKRATIJA ATĖNUOSE

Kuo, anot teksto, Tukididas skyrėsi nuo kitų savo meto istorikų?

- A Jis rašė apie paprastus žmones, o ne didvyrius.
- B Jis naudojo anekdotines situacijas, ne tik faktus.
- C Jis aiškino istorinius įvykius, ieškodamas jų antgamtinių priežasčių.
- D Jis svarstė, kodėl žmonės elgėsi būtent taip, o ne kitaip.

5 klausimas: DEMOKRATIJA ATĖNUOSE

Pažvelkite į šią teksto dalį, pateiktą B dalies pabaigoje:

„Be to, mes turime daug būdų patirti sielos malonumus. Žaidimai ir aukojimai, kuriuos švenčiame ištisus metus, mūsų privačių rezidencijų elegancija formuoja kasdieninę malonaus gyvenimo aplinką. Ji padeda išguiti bet kokį rūpestį.“

Kuris iš šių sakinių geriausiai apibendrina šią teksto dalį?

- A Atėnų valdymo sistema leidžia bet kuriam asmeniui kurti įstatymus.
- B Pasilinksminimai ir grožis yra gero gyvenimo Atėnuose dalis.
- C Atėniečiai gyvena per didelėje prabangoje ir negali vertinti gyvenimo rimtai.
- D Visuomeninis ir privatus gyvenimas yra suprantama kaip vienas ir tas pats.

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Mokykliniai vadovėliai

Kaip mokyklinių vadovėlių klausimuose, užduotyse realizuojamos bendrosios ugdymo programose apibrėžtos didaktinės nuostatos, dalyko struktūros elementai, ugdymo pasiekimų normos?

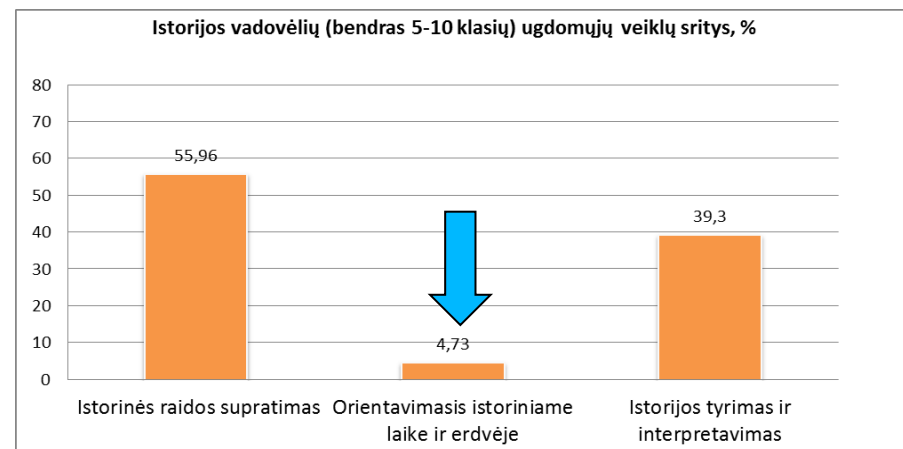
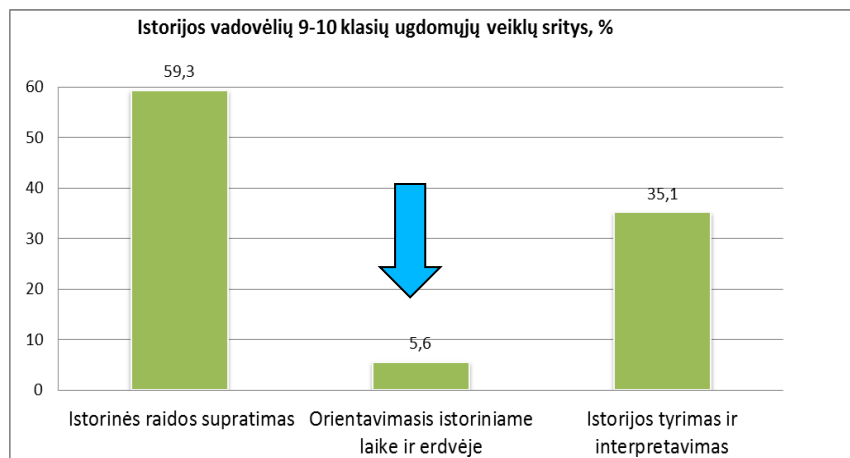
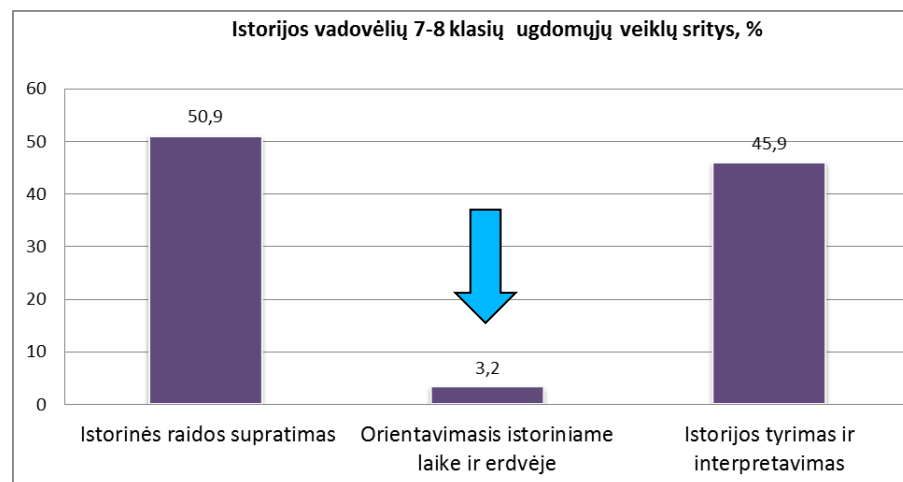
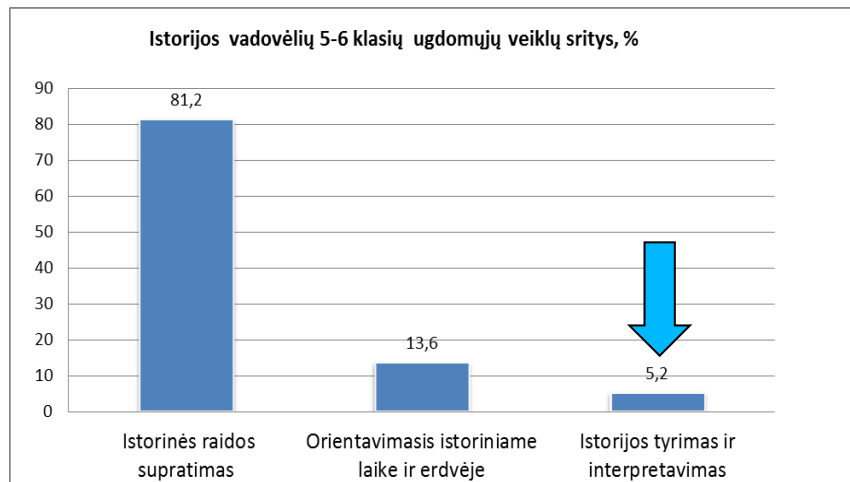
Kaip klausimai ir užduotys dera su vadovėlio tekstine medžiaga?

Dr. A. Kalvaitis „Vadovèlių ir kt. mokymo priemonių pasirinkimas ir naudojimas ugdymo procese Lietuvos BU mokykose

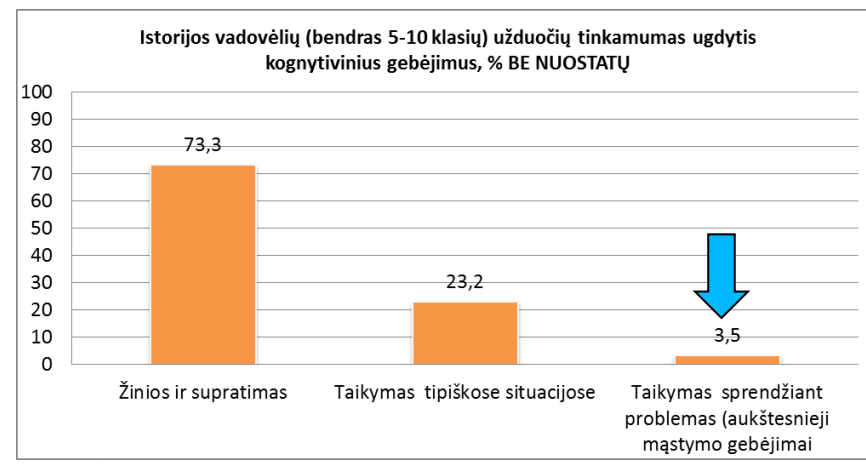
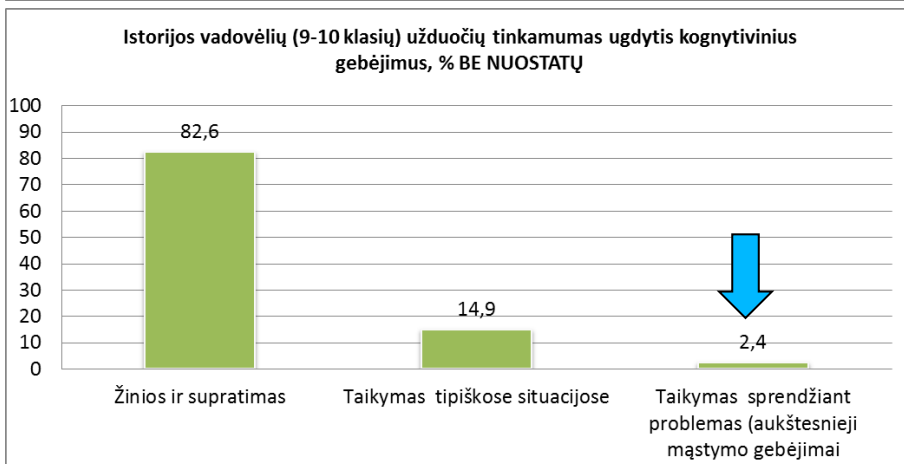
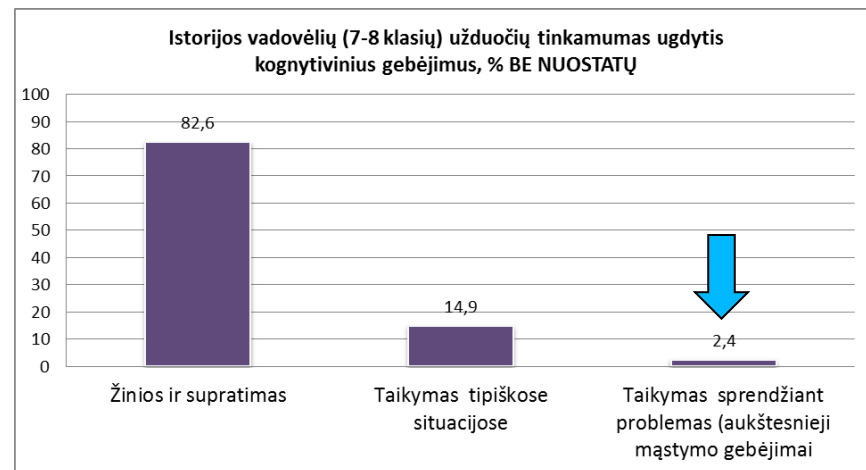
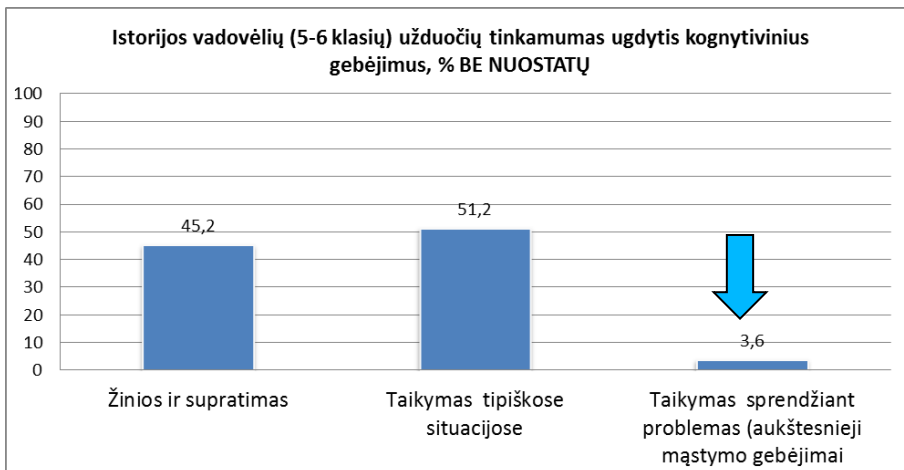
Dažniausiai pamokoje naudojama:

- Vadovèlis;
- vadovèlį papildančios spausdintos mokymo priemonės;
- dalomoji medžiaga;
- ugdymo procesui reikalinga literatūra (chrestomatijos, žodynai, žinynai ir pan.).

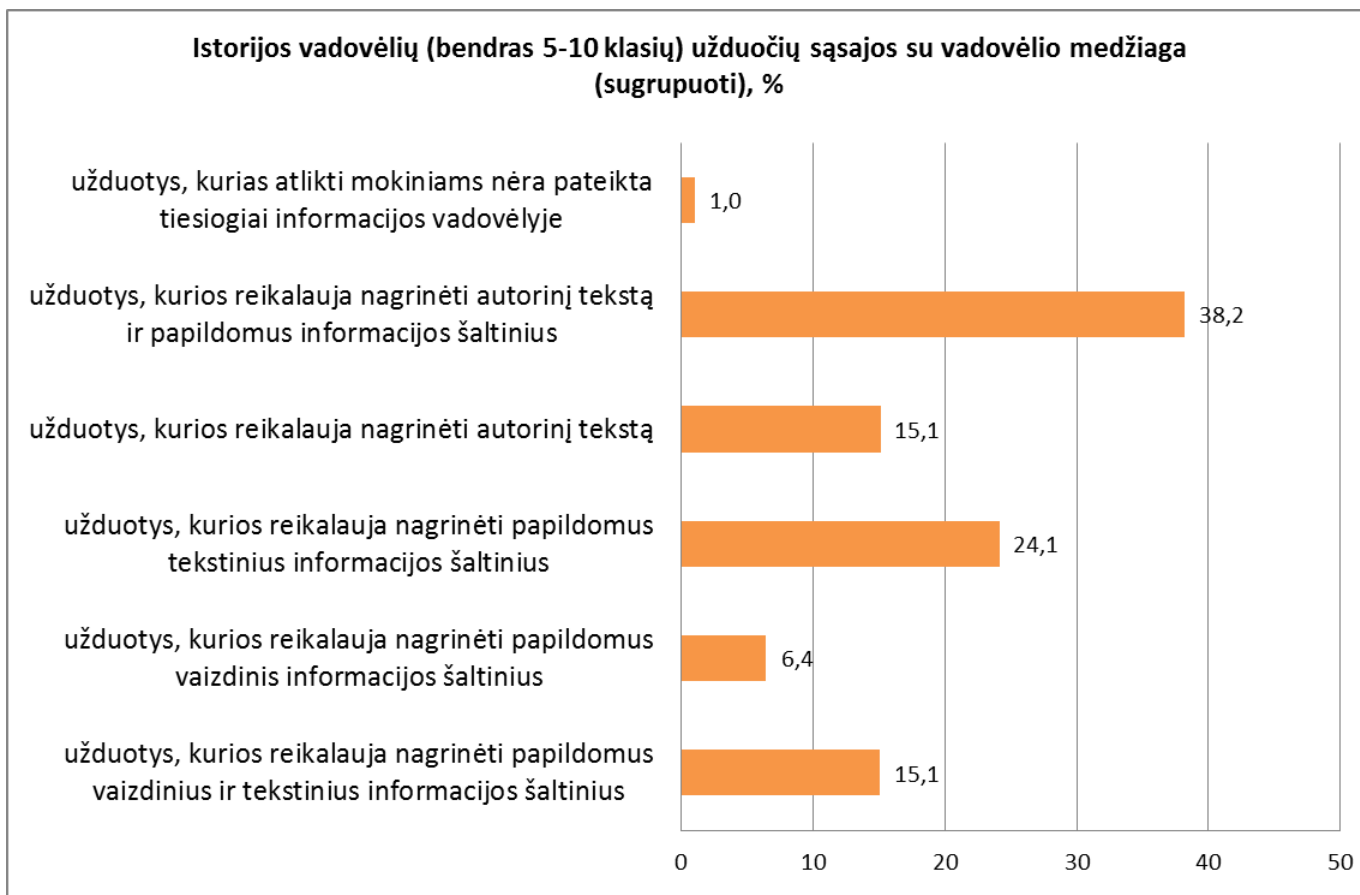
Istorijos užduočių analizė mokykliniuose vadovėliuose (1)

Istorijos užduočių analizė mokykliniuose vadovėliuose (2)

Istorijos užduočių analizė mokykliniuose vadovėliuose (3)

Kitos mokymo priemonės

- Vadovėlių papildančios mokymo priemonės, pvz, pratybos, atlasai
- **Metodinė medžiaga UPC** (ugdymo turinio specialistų parengta medžiaga, projektuose parengta medžiaga),
- Mokytojo (ų) parengta medžiaga

„MOKYMOŠI KRYPTIES PASIRINKIMO GALIMYBIŲ DIDINIMAS 14 –19 METŲ MOKINIAMS, II ETAPAS: GILESNIŠ MOKYMOŠI DIFERENCIJAVIMAS IR INDIVIDUALIZAVIMAS, ŠIEKIANT UGDYMO KOKYBĖS, REIKALINGOS ŠIUOLAIKINIAM DARBO PASAULIUI“

9 -10 kl.

1. Užduotys, skirtos ugdytis istorinius tyrimo ir interpretavimo gebėjimus

5. Koks asmuo pašiepiamas karikatūroje?

Asmuo.....

6. Kaip šis asmuo vaizduojamas karikatūroje? Paaiškinkite, kodėl taip vaizduojamas?

Vaizduojamas

Paaiškinimas.....

7. Kaip minimas asmuo susijęs su 1863 – 1864 m. sukilimu?

Susijęs, nes.....

4 taškai

„MOKYMOSI KRYPTIES PASIRINKIMO GALIMYBIŲ DIDINIMAS 14 –19 METŲ MOKINIAMS, II ETĀPAS: GILESNIŠ MOKYMOSI DIFERENCIJAVIMAS IR INDIVIDUALIZAVIMAS, SIEKIANT UGDYMO KOKYBĖS, REIKALINGOS ŠIUOLAIKINIAM DARBO PASAULIUI“

11–12 (III–IV gimnazijos) KLASĖMS METODINĖ MEDŽIAGA

Užduočių, skirtų mokymuisi spręsti istorines problemas pavyzdžiai

I klausimus atsakykite, remdamiesi A, B, C, D ir E šaltiniais.

1 užduotis (2 taškai)

Pagal A šaltinį: Nurodyk santvarkas, kurios pasak Aristotelio, yra teisingos ir todėl tikslingos, ir valstybės valdymo, kurias Aristotelis vadina išsigimusiomis.

Valdymo formos pagal Aristotelį teisingos (tinkamos)	Valdymo formos pagal Aristotelį išsigimusios

Iš viso: 12 taškų

Problemų spėndimu grįstos užduotys

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose teigiama, kad mokins, mokydamasis pagal Bendrąsias programas:

- kryptingai pasirenka ir taiko pažinimo metodus, saugiai tyrinėja, nuosekliai, logiškai, kritiškai mąsto, analizuoja ir sprendžia problemas, daro pagrįstas išvadas;
- geba rasti, kritiškai vertinti, apibendrinti informaciją ir tinkamai ją pateikti kitiems;
- mato idėjų sąsajas ir kuria naujas idėjas, originaliai mąsto, geba pritaikyti patirtį naujose situacijose, numatyti alternatyvius problemų spėndimo būdus;
- atviras pokyčiams, nebijo neapibrėžtumo, nežinomybės, pagrįstos rizikos, aktyviai dalyvauja įgyvendinant naujas idėjas, įtraukia kitus.

Istorijos PUPP 2014 m.

17. Naudodamiesi šaltiniu ir žiniomis, atlikite pateiktas užduotis.

Iš itin slapto protokolo:

1. Teritorinės – politinės pertvarkos Pabaltijo valstybėms (Suomijai, Estijai, Latvijai, Lietuvai) priklausančiose srityse atveju Lietuvos šiaurinė siena būtų siena Vokietijos ir SSRS interesų sferų riba. Šiuo abipusiškai pripažįstamas Lietuvos interesas į Vilniaus sritį.

2. Teritorinės – politinės pertvarkos Lenkijos valstybei priklausančiose srityse atveju Vokietijos ir SSRS interesų sferos ribotųsi maždaug Narevo, Vyslos ir Sano upių linija. Klausimas, ar abišaliams santykiams bus paranki nepriklausoma Lenkijos valstybė ir su kokiomis sienomis, gali galutinai paaiškėti tik tolesnės politinės raidos eigoje. Pietryčių Europos atžvilgiu iš sovietų pusės pabrėžiamas SSRS interesas į Besarabiją.

Lietuvos istorijos chrestomatija. 1861 – 1990 03 11/ Sudarė A. Gaigalaitė, J. Skirius, psl. 216

17.1. Kokio slapto dokumento ištrauka čia pateikta?

(1 taškas)

17.2. Nurodykite, kokios šalys pasirašė šį dokumentą.

(1 taškas)

17.3. Kokia pagrindinė problema yra aptariama šiame dokumente?

(1 taškas)

	Bendrai		
	Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
II17.1	0,47	0,80	0,63
II17.2	0,59	0,76	0,57
II17.3	0,32	0,38	0,34

Istorijos VBE

61. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite dvi priežastis, kodėl Didžioji Britanija ir Prancūzija pasirašė Miuncheno susitarimą. Įvertinkite šio sprendimo teigiamas ir neigiamas pasekmes.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(4 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)					Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3	4			
53,3	15,2	12,4	11,4	7,7	0,26	0,60	0,74

Konkursai

Kviečiame dalyvauti konkurse:

- „Kuriu žemėlapij „Mano Lietuva“
- „Lietuvos krištolas“
- „Užduoties kodas“